

Mexicaanse Griep-onderzoek (april – november 2009)

Meteen nadat de Mexicaanse griep voor het eerst in het nieuws kwam (eind april 2009) is via Peil.nl onderzoek hiernaar gedaan onder de Nederlandse bevolking. Sindsdien is nog 12 keer onderzoek gedaan (sinds eind augustus wekelijks) wat Nederlanders vinden en ervaren van de Mexicaanse Griep. Door de resultaten in de tijd met elkaar te vergelijken is vast te stellen hoe (de mening over) de Mexicaanse Griep ontwikkelde en hoe de ervaring met die griep zich ontwikkelde.

Op **29 april**, dus vlak nadat de griep in het nieuws kwam, gaf 5% van de Nederlanders aan dat men dacht dat dit een griep kon worden met vergelijkbare aantallen doden als in 1918 met de Spaanse griep. 18% van de Nederlanders gaf aan voorzorgen te nemen voor het mogelijk uitbreken van een griepepidemie. Ouderen beduidend meer dan jongeren.

24% van de ondervraagden gaf aan de afgelopen 6 maanden griep te hebben gehad (dat betreft dus herfst 2008 en winter 2009). 16% van de ondervraagden gaven aan op dat moment in het gezin, en/of kennissenkring of werk iemand te kennen die griep had. Zowel voor wat de griep zelf betreft als het kennen van iemand in de eigen omgeving was er geen groot verschil naar leeftijd.

Half juli is het tweede onderzoek gehouden. De verschillen met de resultaten van april 2009 waren beperkt. 9% (was 5%) gaf aan dat men dacht dat het net zo erg zou worden als in 1918. 23% (was 18%) gaf aan voorzorgen te zullen nemen. 19% (was 24%) gaf hartje zomer aan de afgelopen 6 maanden griep te hebben gehad en 13% (was 16%) gaf aan iemand te kennen die griep had.

Vanaf 22 augustus is het onderzoek wekelijks gehouden. De vragenlijst werd uitgebreid en aangepast. Voor zover de vragen hetzelfde waren of vergelijkbaar met de eerder gestelde vragen kan vastgesteld worden dat het eind augustus vrijwel overeenkwam met juli 2009. Op de vraag of men zich zou laten gaan inenten gaf 56% een ontkennend antwoord.

Uit de wekelijks gehouden onderzoeken **tussen eind augustus en eind oktober** valt het volgende op:

- Tot 17 oktober denkt slecht 15% dat de Mexicaanse griep meer dodelijke slachtoffers zal veroorzaken dan de normale griep. Daarna, na berichtgeving in de media over de eerste dodelijke slachtoffers in Nederland, steeg dat naar 23%.
- Tot 17 oktober gaf circa 15% op bepaalde voorzorgen te nemen tegen de griep. Daarna werd dat 25%.
- Opvallend is echter de ontwikkeling van de melding van personen die men kent die griep hebben. Eind augustus was dat 15%. Half september steeg dat naar ongeveer 30% en inmiddels is dat 35%. Dat betrof vaker jongeren dan ouderen.
Op de vraag of men zelf de laatste 3 maanden griep heeft gehad geeft 10% een bevestigend antwoord. Onder de jongeren is dat 15% en onder de ouderen 6%.

Hieruit is o.a. op te maken dat vanaf begin september, na de vakantieperiode, er al sprake is van een toename van de griep en dat dit met name bij de jongeren het geval is. Dat lijkt samen te hangen met het feit dat jongeren tijdens de vakantie met veel meer andere jongeren uit allerlei landen in (intiem?) contact is geweest dan bij de ouderen het geval is. Tevens kan echter ook opgemaakt worden dat hoewel er wel sprake is van een stijging van het aantal griepgevallen de afgelopen twee weken dat het echter toch slechts een geleidelijke ontwikkeling is en zeker geen explosieve!

- Op de vraag of men van plan was een injectie te nemen tegen de Mexicaanse Griep gaf bij elke meting ruim de helft van de Nederlanders een ontkennend antwoord. Ouderen gaven voor circa een derde aan dat niet te zullen doen en de jongeren voor rond de 70%.

Op 31 oktober kwam via RTL Nieuws een TNS Nipo onderzoek naar buiten. Zowel uit [het nieuwsbericht](#) als uit [het rapport van TNS Nipo](#) kon opgemaakt worden dat de intentie om zich te laten vaccineren tegen de Mexicaanse griep beduidend hoger was dan uit de via Peil.nl gehouden onderzoeken bleek. Dit was de centrale tabel van dit onderzoek:

TNS NIPO, 30/10 <i>verticaal gepercenteerd</i>	Van plan zich te laten vaccineren		Kind laten vaccineren
	Risicogroep	Niet risicogroep	
Ja, absoluut	63	11	30
Waarschijnlijk wel	14	27	36
Waarschijnlijk niet	8	35	18
Nee, absoluut niet	13	20	7
Weet (nog) niet	2	7	9
	100	100	100

In de publiciteit werd de groep “Ja, absoluut” en “Ja, waarschijnlijk wel” bij elkaar opgeteld. “78% van de risicogroep zal zich laten vaccineren” en “66% zal zijn kinderen laten vaccineren”.

Dit beeld van een grote bereidheid van de Nederlanders om zich te laten vaccineren komt echter niet overeen met het beeld dat uit mijn wekelijkse onderzoeken opdoemt. Een meerderheid die “nee” zegt en een klein deel die zeker “ja” zegt. De rest twijfelt nog.

Omdat een reden van dit verschil zou kunnen liggen in een verschil in vraagstelling is op dinsdag 3 november via Peil.nl een uitgebreid onderzoek gedaan onder meer dan 2000 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Niet alleen zijn de standaardvragen gesteld die al sinds augustus gesteld worden, maar ook zijn nog een behoorlijk aantal vragen toegevoegd. Om enerzijds de vergelijkbaarheid met het TNS Nipo onderzoek mogelijk te maken en anderzijds om nog meer te weten te komen.

De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat een groot deel van de Nederlanders (nog) niet van plan is om zich tegen de Mexicaanse Griep te laten vaccineren. Alleen onder degenen die tot de risicogroep behoren is er wel een duidelijke meerderheid die van plan is zich te laten inenten.

Dit is de centrale tabel, qua opzet gelijk aan die van TNS Nipo.

Peil 3/11 <i>verticaal gepercenteerd</i>	Van plan zich te laten vaccineren		Kind laten vaccineren
	Risicogroep	Niet risicogroep	
Ja, absoluut	51	4	30
Waarschijnlijk wel	19	11	37
Waarschijnlijk niet	9	25	15
Nee, absoluut niet	18	54	12
Weet (nog) niet	3	6	6
	100	100	100

Voor wat betreft de intentie om de kinderen te laten vaccineren is de tabel vrijwel identiek aan die van TNS Nipo –hoewel in het onderzoek van Peil dit beperkt is tot de kinderen tot 12 jaar-, maar ten aanzien van de andere twee groepen zien we een groot verschil. Niet zozeer bij de risicogroepen (78% zal zich laten inenten geeft TNS Nipo aan en 70% Peil.nl). Maar wel bij de Nederlanders die zich niet tot de risicogroep behoren (38% tegen 15). (Hierbij is dan wel de groep die zegt “absoluut” en “waarschijnlijk wel” bij elkaar opgeteld).

In de bijlage staat uiteengezet waardoor dit verschil komt en uitgelegd dat de inschatting van TNS Nipo voor wat betreft de vaccinatiebereidheid duidelijk te hoog was.

Uit het onderzoek van Peil.nl blijkt dus dat het gedeelte van de Nederlanders die niet tot de risicogroep behoort (circa 2/3^e deel van de Nederlanders boven de 18 jaar) de vaccinatiebereidheid op dit moment (nog) klein is.

Gaan we deze cijfers kwantitatief vertalen en doen we alsof degenen die zeggen “Ja waarschijnlijk wel” zich wel zullen laten vaccineren dan kan het volgende berekend worden.

- o Van de risicogroep (4.2 miljoen mensen boven de 18 jaar) wil 70% zich laten vaccineren: 2.9 miljoen
- o Van degenen die niet tot de risicogroep behoren (8.6 miljoen mensen boven de 18 jaar) wil 15% zich laten vaccineren: 1.3 miljoen
- o Mochten de kinderen onder de 10 jaar tot de risicogroep gerekend worden dan lijkt het erop of 2/3^e van de ouders ze zal laten vaccineren: 1.0 miljoen

In totaal betreft dat dus 5.2 miljoen Nederlanders die op dit moment, aangeeft zich te zullen laten vaccineren. 15% van die groep geeft trouwens aan dat zij zich maar een keer laten vaccineren.

Kortom: Op basis van de huidige uitspraken van de Nederlanders is er een behoefte aan ongeveer 10 miljoen vaccinaties. Het kan natuurlijk zo zijn dat in de komende tijd de mening van de

Nederlanders over de Mexicaanse griep verandert en het aandeel der Nederlanders dat zich wil laten vaccineren gaat stijgen.

Uit het onderzoek dat Peil.nl op 3 november jl. onder meer dan 2000 Nederlanders hield blijkt o.a. ook:

- 23% denkt dat de Mexicaanse meer dodelijke slachtoffers zal geven dan een normale griep, 70% denkt dat niet.
- 30% denkt dat de Mexicaanse griep een ernstiger verloop dan de normale griep zal hebben en 64% niet
- 11% acht de kans (vrij) groot dat men zelf de Mexicaanse griep krijgt, 41% acht die kans (vrij) klein.

Concluderend

De verspreiding van de Mexicaanse Griep (sinds het eind van de zomer met name onder jongeren) is niet van een dusdanige aard geweest dat zich per week een grote versnelling heeft voorgedaan.

Ook op dit moment kent $2/3^e$ van de Nederlanders niemand in zijn omgeving (gezin, kennissen, werk), die Mexicaanse Griep heeft. Mede omdat maar een minderheid denkt dat de Mexicaanse Groep erger zal zijn dan een normale griep, is de intentie om zich ervoor te laten vaccineren (nog) niet heel erg groot. Zij die zich tot de risicogroep rekenen geven voor 70% aan zich (waarschijnlijk) te laten vaccineren. En degenen die niet tot die risicogroep behoren is dat voor 15%.

Op basis van de huidige mening van de Nederlanders, maar die kan in de komende tijd veranderen onder invloed van berichtgeving, advies en persoonlijke ervaringen, lijkt er een behoefte te zijn in Nederland van circa 10 miljoen vaccins.

Bijlage: Verschil tussen TNS Nipo en Peil.nl v.w.b. inschatting inenten

Bij het vergelijken van het onderzoek van TNS Nipo en Peil.nl over de Mexicaanse Griep blijkt een interessant (en veelbetekenend) verschil. Uit het onderzoek dat TNS Nipo heeft uitgevoerd blijkt dat 47% zichzelf tot de risicogroep rekent. Uit het onderzoek van Peil.nl komt echter een percentage van 34%.

De definitie van de risicogroep, zoals hij in de praktijk wordt gebruikt, is

- Iedereen boven de 60 jaar
- Zwangere vrouwen
- mensen met bepaalde aandoeningen zoals diabetes, en hart- en longziekten

Op basis van demografische gegevens is in te schatten dat dit ruim 4 miljoen Nederlanders betreft van 18 jaar en ouder (3.4 miljoen mensen van 60 jaar en ouder, 150.000 zwangere vrouwen en 500.000 mensen met gezondheidsproblemen, die niet ouder dan 60 jaar zijn) . Omdat het opinieonderzoek onder de Nederlanders wordt uitgevoerd van 18 jaar en ouder (bijna 13 miljoen Nederlanders) behoort dus circa een derde deel van de volwassen Nederlanders tot de risicogroep.

Zowel bij het onderzoek van TNS Nipo als bij Peil.nl hebben mensen zichzelf kunnen classificeren (Wel/niet tot de risicogroep behorend). Uit de onderstaande tabel is te zien hoe dat zich verhoudt tot leeftijd en geslacht:

Peil 3/11 <i>verticaal gepercenteerd</i>	Allen	Geslacht		Leetijd					
		Man	Vrouw	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Ik behoor tot de risicogroep	34%	28%	39%	9%	20%	19%	22%	59%	90%
Ik behoor niet tot de risicogroep	62%	67%	57%	81%	77%	76%	77%	36%	7%
Weet niet/Geen mening	4%	5%	3%	10%	3%	4%	1%	5%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Hieruit is op te maken dat van de mensen boven de 60 jaar circa 15% zichzelf niet tot de risicogroep rekent, terwijl dat formeel wel zo is. Van de mensen onder de 60 jaar rekent circa 20% zich wel tot de risicogroep. Geschat kan worden dat dit 5 a 10% meer is dan volgens de definitie zou moeten gelden.

Hoe kan het dan zijn dat TNS Nipo tot 47% komt, die zichzelf tot de risicogroep rekent (terwijl de werkelijkheid rond de 33% zou moeten liggen), en wat betekent dat voor de rest van het onderzoek?

Bij de technische verantwoording geeft TNS Nipo aan dat het onderzoek is uitgevoerd onder 631 Nederlanders op donderdag 29 oktober tussen 13 uur en 15.30 via het CATI-systeem. Via de eigen PC werkt men dan mee aan het onderzoek. Het lijkt er sterk op dat deze aanpak tot de afwijkende resultaten heeft geleid. Niet alleen betreft het een relatief klein aantal ondervraagden, die in korte tijd op een middag aan het onderzoek hebben meegedaan, maar het zou ook kunnen zijn dat degenen die aan het onderzoek over Mexicaanse Griep mee hebben gedaan meer met dat onderwerp hebben (Dus banger ervoor zijn en eerder tot vaccinatie geneigd). Dat verklaart zowel het hoge percentage dat zichzelf tot de risicogroep rekent, maar ook de sterkere bereidheid, ook bij degenen die niet tot de risicogroep behoren om zich te laten vaccineren.